

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/30/2021
Identifikačné číslo spisu:	1116218511
Dátum vydania rozhodnutia:	20.04.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1116218511.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu D. P., bývajúceho v B., Q. X, zastúpenému JUDr. Libušou Dočkalovou, advokátkou, so sídlom v Bratislave, Lachova 32, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, IČO: 36 851 574, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 19C/99/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. januára 2020 sp. zn. 9Co/35/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 3. septembra 2018 č. k. 19C/99/2016-193 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu 276,66 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,00 % ročne zo sumy 276,66 eur od 3. septembra 2016 do zaplatenia, a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, žalobu vo zvyšnej časti (žalobca sa domáhal nemajetkovej ujmy vo výške 19.000,- eur; majetkovej škody vo výške 1.615,16 eur, ktorá pozostávala z : trov obhajoby vo výške 1.196,19 eur za konanie vedené na Okresnom riaditeľstve PZ Bratislava IV pod ČVS: ORP-3477/OVK-MA-2005 a pod ČVS: ORP-17/OVK-MA-2006, trov obhajoby vo výške 276,77 eur za konanie vedené na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 1T/63/2006, trov za znalecký posudok SLOVDEKRA s.r.o. vo výške 142,20 eur) zamietol a rozhodol, že žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobcu a žalovanej rozsudkom z 30. januára 2020 sp. zn. 9Co/35/2019, napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie vo vyhovujúcej časti a v zamietajúcej časti týkajúcej sa náhrady škody vo výške 1.338,50 eur s príslušenstvom potvrdil a vo zvyšnej zamietajúcej časti napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa v predmetnom konaní domáhal zaplatenia 20.615,16 eur z titulu náhrady škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z.

Uplatnená nemajetková ujmu 19.000,- eur pozostávala : 1./ zo sumy 10.000,- eur za dĺžku trestného stíhania (10 rokov); 2./ zo sumy 1.332,34 eur t.j. suma približne zodpovedajúcu sume priznávanej ústavným súdom pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov; 3./ zo sumy 7.667,66 eur, ktorú požadoval za dobu (77 dní) strávených vo väzbe. Uplatnená škoda vo výške 1.615,16 eur predstavuje : 1./ škodu vo výške 1.196,19 eur, ktorá mu mala vzniknúť titulom trov obhajoby za konanie vedené na Okresnom riaditeľstve PZ Bratislava IV, Úrad justičnej a kriminálnej polície, Odbor skráteného vyšetrovania, pod ČVS: ORP-3477/OVK-MA-2005 a následne za konanie vedené na Okresnom riaditeľstve PZ Bratislava IV, Úrad justičnej a kriminálnej polície, pod ČVS: ORP-17/OVK-MA-2006; 2./ škodu vo výške 276,77 eur, ktorá mu mala vzniknúť titulom trov obhajoby za konanie vedené na Okresnom súde Bratislava IV pod č. k. 1T/63/2006; 3./ na škodu vo výške 142,20 eur titulom trov za zaplatený znalecký posudok SLOVDEKRA s.r.o.

2.2. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvej inštancie, že uznesenie o vznesení obvinenia ako aj rozhodnutie o vzatí žalobcu do väzby je potrebné považovať za nezákonné rozhodnutie a to bez ohľadu nato, že toto nebolo zrušené ako nezákonné na základe podaného opravného prostriedku žalobcom. V danom prípade žalobca bol spod obžaloby oslobodený rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV z 29. mája 2015 č. k. 1T/63/2006-793, z dôvodu, že skutok nebol trestným činom s poukazom na ustanovenie § 285 písm. b) Trestného poriadku. Týmto rozhodnutím je v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody viazaný. V danom prípade, bol teda oslobodený žalobca spod obžaloby z dôvodu, že skutok nebol trestným činom a nemôžu preto v žiadnom prípade obstať námietky žalovanej, že v prípade žalobcu nebolo trestné konanie ukončené štandardne a na osobitosť trestnej veci žalobcu a to s poukazom na duševný stav žalobcu nie je možné vychádzať z ustálenej judikatúry.

2.3. Odvolací súd sa stotožňuje zo závermi súdu prvej inštancie (pozri odsek 1.5.2.), že žalovanou nebolo preukázané, že žalobca si väzbu zavinil sám. Pri tomto rozhodovaní o tom, či si osoba (žalobca) väzbu zavinila sama vychádzajú vždy z konkrétnych okolností každého prípadu zistených z riadne vykonaného dokazovania, vychádzajúc z ktorého im prislúcha urobiť právny záver o zavinení, resp. nezavinení väzby osobou žiadajúcou náhradu škody. Podľa odvolacieho súdu niet pochyb, že vyššie citovaná aktuálna právna úprava sa nijak od predošlej úpravy neodchýlila (došlo iba k vypusteniu príkladov zavineneho konania) a preto je stále použiteľným stanovisko Najvyššieho súdu ČSSR sp. zn. PlsF 3/77 z 30. 11. 1977, podľa ktorého sa v sporoch o náhradu škody skúma, či ten, na kom bola väzba vykonaná, si ju zavinil sám najmä tým, že pokusom o útek alebo iným svojím konaním dal príčinu k obavám, ktoré boli dôvodom väzby alebo jej predĺženia. Odvolací súd vzhľadom na závery v uvedenom stanovisku zastáva názor, že samotná skutočnosť, že žalobca bol v minulosti viackrát súdne trestaný sama o sebe neznamená, že žalobca väzbu zavinil, keď neboli preukázané žiadne ďalšie skutočnosti, že by mohol pokračovať v trestnej činnosti. Rovnako za zavinenie nie je možné považovať skutočnosť, že nepodal sťažnosť, proti rozhodnutiu o väzbe, keď pre priznanie práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe nie je podmienkou podanie opravného prostriedku proti takémuto rozhodnutiu a za zavinenie nie je možné považovať len to, že žalobca odmietol vypovedať. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v danom prípade boli splnené predpoklady vzniku nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe, ktoré sú v zákone č. 514/2003 Z.z. vymedzené tak pozitívne (§ 8 ods. 1 a 5), ako aj negatívne (§ 8 ods. 6).

2.4. K vznesenej námietke premlčania žalovanou, na ktorú súd prvej inštancie neprihliadol z dôvodu, že táto bola vznesená v rozpore s dobrými mravmi odvolací súd odkazuje na odôvodnenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa v zmysle § 387 ods. 2 CSP v plnom rozsahu stotožňuje. Odvolací súd sa aj v časti náhrady škody vo výške 276,66 eur spolu s úrokom z omeškania v plnom rozsahu stotožňuje s poukazom na ustanovenia § 387 ods. 2 CSP so závermi súdu prvej inštancie, ktorá pozostávala z náhrady trov trestného konania vedeného na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 1T/63/2006. Rovnako správne súd prvej inštancie dospel k záveru, že táto škoda žalobcovi ako poškodenému vznikla, keď z výpisu podnikateľského účtu právneho zástupcu žalobcu (č. l. 164 spisu) je zrejmé, že žalobca prostredníctvom svojej matky F. 8. júla 2015 uhradil právnenému zástupcovi náhradu trov 276,66 eur obhajoby vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod č. k. 1T/63/2006. Rovnako správne sú aj závery, ktorými súd prvej inštancie odôvodnil zamietnutie žaloby časti týkajúcej sa náhrady škody vo výške 1.338,50 eur s príslušenstvom.

Predmetom odvolacieho konania bolo aj nepriznanie nemajetkovej ujmy vo výške 11.332,34 €, (suma

10.000,- € za dĺžku trestného stíhania 10 rokov; suma 1.332,34 € t.j. suma približne zodpovedajúca sume priznávanej ústavným súdom pre porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov) a nepriznanie nemajetkovej ujmy vo výške 7.667,66 € (77 dní väzby). Odvolací súd s poukazom na ustálenú judikáтуру Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v poslednom období má zato, že závery súdu prvej inštancie v tejto časti neobstoja. Za situácie, kedy žalobca nie je schopný presne určiť a preukázať výšku škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím, pričom však preukáže a odôvodní, že mu taká škoda vznikla, nemôže súd prvej inštancie rozhodnúť, že mu preto škoda nebude vôbec priznaná, alebo že medzi protiprávnym konaním žalovaného a vzniknutou škodou nie je príčinná súvislosť. V takejto situácii má súd určiť výšku vzniknutej škody podľa spravodlivého uváženia a jednotlivých okolností prípadu (pozri rozhodnutia NS SR sp. zn. 4 Cdo 125/2019 zo dňa 27.8.2019, 4 Cdo 34/2018 zo dňa 30.7.2019, Nález Ústavného súdu ČR z 24. júla 2014, sp. zn. II. ÚS 1430/13) a to s poukazom na kritéria v zmysle § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zrušil vo zvyšnej zamietajúcej časti týkajúcej sa náhrady nemajetkovej ujmy (§ 389 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP) a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 391 ods. 1 CSP). Nedodrzaním vyššie uvedených zásad súd prvej inštancie odňal stranám sporu možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie v rámci využitia prípadných riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnila v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alternatívne zrušiť aj rozsudok súdu prvej inštancie, prípadne napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmeniť a žalobu v celom rozsahu zamietnuť.

3.1. Dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP žalovaná uplatnila voči obidvom výrokom rozsudku odvolacieho súdu, pričom namietala, že odvolací súd sa nevyjadril k podstatným odvolacím námietkam žalovanej. Žalovaná vyjadrila svoju nespokojnosť s odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu, pretože sa vôbec nezaoberal námietkami žalovanej týkajúcich sa nemožnosti posúdenia uznesenia o vznesení obvinenia ako nezákonného rozhodnutia vo svetle konkrétnych okolností prípadu žalobcu, na ktoré žalovaná od začiatku konania poukazovala najmä na to, že trestné stíhanie žalobcu skončilo jeho oslobodením výlučne z dôvodu jeho dovtedy sa meniaceho a nestáleho zdravotného stavu. Podľa žalovanej predstavoval spôsob, akým v tejto veci súd rozhodol aj nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/167/2016. Podľa žalovanej odvolací súd nezdôvodnil svoj názor o vzniku majetkovej škody v majetkovej sfére žalobcu v dôsledku úhrady realizovanej treťou osobou.

3.2. V zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľka vymedzila nasledovné právne otázky, ktoré mal odvolací súd nesprávne vyriešiť: 1. nevyhnutnosť zohľadnenia osobitných okolností trestnej veci žalobcu vylučujúcich nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia, 2. nepodanie opravného prostriedku proti uzneseniu o vzatí do väzby, 3. či možno predchádzajúce právoplatné odsúdenia v spojení so skutočnosťou, že v čase rozhodovania o väzbe bol žalobca právoplatne odsúdený zo spáchania trestného činu voči totožnému poškodenému, považovať za naplnenie ustanovenia § 8 ods. 6 zák. č. 514/2003 Z. z. o zavinení väzby žalobcom, vylučujúceho vznik práva na náhrady škody, ak dôvodom väzby podľa rozhodnutia súdu o väzbe bola obava z pokračovania v trestnej činnosti, teda dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c) zák. č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok. Žalovaná zastáva názor, že nepodanie sťažnosti voči rozhodnutiu o väzbe ako prejav procesnej pasivity obvineného nemôže požívať právnu ochranu vo forme následného priznania nároku na náhradu škody titulom rozhodnutia o väzbe. V tejto veci poukázala na obdobné rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/71/2008, 1Cdo/43/2009, 5Cdo/173/2015).

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu poukázal, že dovolanie nie je vo vyhovujúcej časti prípustné v zmysle § 422 ods. 1 CSP, a dovolanie v zmysle § 420 CSP nie je prípustné ani proti druhej výrokovej časti. Žalobca považuje polemizovanie žalovanej o nezákonnosti rozhodnutí v rozpore s ustálenou súdnou praxou (3 Cdo 194/2010, 4MCdo 15/2009 a ďalšie). Označovanie žalobcu za recidivistu je nenáležité, nakoľko všetky skutky z minulosti boli zahladené. Za nedôvodné považuje aj tvrdenie žalovanej o krátkosti väzby. Žalobca navrhol, aby odvolací súd dovolanie ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP a priznal mu náhradu trov v dovolacom konaní v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

7.1. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

7.2. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domáť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

7.3. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f/ CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

7.4. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná neutralita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

7.5. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

9.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade.

9.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

9.4 Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

9.5. Dovolateľka, vychádzajúc z obsahu dovolania, prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP a k tomu dovolaciemu dôvodu uvádza, že odvolací súd sa nevysporiadal s odvolacími námietkami týkajúcej sa posudzovania existencie základu žalobcom uplatneného nároku (nezákonného rozhodnutia) aj posúdenia vzniku majetkovej škody v rozsahu 276,66 eur na strane žalobcu.

10. Z viacerých rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je porušením ústavou a Dohovorom garantovaného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. A to z viacerých aspektov dotýkajúcich sa kvalitatívnej stránky odôvodňovania súdnych rozhodnutí.

10.1. Z čiastkových analýz doterajšej judikatúry možno vyvodit' niektoré nasledujúce požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré by mal súd v odôvodnení svojho rozhodnutia rešpektovať. Medzi tieto možno zaradiť požiadavky o zákaze vnútornej rozpornosti argumentácie (požiadavka relevantnosti, jasnosti presnosti a konkrétnosti argumentu), povinnosti odôvodniť odklon od existujúcej judikatúry, povinnosti „vyrovnať sa“ s ústavnoprávnym argumentom a názormi právnej vedy, možnosti odvolacieho súdu prevziať argumenty prvostupňového súdu a iné.

10.2. Treba mať na zreteli, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07). V posudzovanom prípade bolo potrebné zohľadniť, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej časti ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí pritom jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Odvolací súd jasným, rozhodným, zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu, poskytol primerané odpovede na odvolacie námietky; jeho úvahy a z nich vyvedené závery, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Odvolací súd teda procesne nekonal nesprávne, spôsobom zmätočným, ktorým by žalovanej znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

10.3. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je v danom prípade dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súd vychádzal, akými úvahami sa riadil a aké závery zaujal k právnomu posúdeniu sporu. Prijaté rozhodnutie primerane odôvodnil. Odvolací súd sa v bode 24. a nasl. odôvodnenia svojho rozhodnutia preukázateľným spôsobom vypořiadal s odvolacími námietkami žalovanej, poukázal na to, že uznesenie o vznesení obvinenia ako aj rozhodnutie o vzatí žalobcu do väzby je potrebné považovať za nezákonné rozhodnutie, pretože žalobca bol oslobodený spod obžaloby z dôvodu, že skutok nebol trestným činom a nemôžu preto obstáť námietky žalovanej, že v prípade žalobcu nebolo trestné konanie ukončené štandardne a pre osobitosť trestnej veci žalobcu a to s poukazom na duševný stav žalobcu nie je možné vychádzať z ustálenej judikatúry. Námietku žalovanej, že žalobca si väzbu zavinil sám, keď nepodal sťažnosť proti uzneseniu o vzatí do väzby vyhodnotil tak, že pri tomto rozhodovaní vychádzajú súdy vždy z konkrétnych okolností každého prípadu a poukázal na stále použiteľné stanovisko Najvyššieho súdu ČSSR sp. zn. Plsf 3/77 z 30.11.1977 a uviedol, že samotná skutočnosť, že žalobca bol v minulosti viackrát súdne trestaný sama o sebe neznamena, že žalobca väzbu zavinil, keď neboli preukázané žiadne ďalšie skutočnosti, že by mohol pokračovať v trestnej činnosti. Pre priznanie práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe nie je podmienkou podanie opravného prostriedku proti takémuto rozhodnutiu a za zavinenie nie je možné považovať len to, že žalobca odmietol vypovedať. Odvolací súd tiež považoval za dôvodnú žalobu v časti priznanej sumy 276,66 eur ako trov obhajoby, keď z výpisu podnikateľského účtu právneho zástupcu žalobcu je zrejmé, že žalobca prostredníctvom svojej matky 8. júla 2015 uhradil právnomu zástupcovi náhradu trov obhajoby 276,66 eur vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 1T/63/2006. Dovolací súd v tejto veci poukazuje na to, že samotná skutočnosť, že v predchádzajúcom období preukázateľne spáchal totožnú alebo obdobnú trestnú činnosť (za ktorú bol právoplatne odsúdený) sama osebe neznamena automaticky zánik jeho práva na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v zmysle ustanovenia § 8 ods. 6 zák. č. 514/2003 Z. z. ani, že zavinenie žalobcu na jeho vzatí do väzby nemožno vidieť v tom, že žalobca ako obvinený odmietol vypovedať, pretože len využil svoje procesné práva, ktoré v rámci daného štádia trestného konania mal

(viď 5Cdo/40/2019). Nárok na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe v zmysle § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov nie je podmienený povinnosťou podať proti rozhodnutiu o väzbe sťažnosť alebo iný opravný prostriedok (viď R 36/2020). Správnosťou právneho posúdenia veci sa dovolací súd nemal možnosť zaoberať pri uplatnenom dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Napokon nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dôvod na konštatovanie nedostatočného odôvodnenia ako prvku nesprávneho procesného postupu, ktorým by sporovej strane bolo znemožnené uskutočňovať jej procesné práva v miere porušenia práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f/ CSP (napr. III. ÚS 612/2022).

11. Dovolateľka podala dovolanie v zmysle § 420 písm. f/ CSP aj proti zrušujúcemu výroku rozhodnutia odvolacieho súdu (proti výroku rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorým zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie o nemajetkovej ujme a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie). Uvedený výrok, aj keď je súčasťou výrokovej časti rozsudku, má charakter uznesenia. Dovolací súd zastáva názor, podľa ktorého (kasačné, procesné) uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí (viď tiež R 19/2017). V dôsledku kasácie prvoinštančného rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie nie je vec právoplatne skončená a súd prvej inštancie znovu o nej koná a rozhoduje.

12. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd uzatvára, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie, nie je dovolanie podľa § 420 CSP prípustné; vzhľadom na to najvyšší súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP, bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

13. Dovolateľka prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. 13.1. Žalovaná podaným dovolaním napadla rozhodnutie odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku o zaplatení sumy 276,66 eur s príslušenstvom s vedomosťou, že daná suma nespĺňa zákonom stanovené podmienky pre majetkový cenzus podľa § 422 ods. 1 písm. a/ CSP, avšak argumentujúc, že § 422 ods. 1 písm. a/ CSP nepredstavuje prekážku znemožňujúcu prípustnosť dovolania (teda vylúčenie prípustnosti dovolania), pretože je potrebné vziať v úvahu aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy (19.000,- eur), nakoľko právne otázky smerujú do základu nároku a je potrebné na rozhodnutie odvolacieho súdu nahliadať ako na medzitýmny rozsudok.

13.2. V danom prípade je predmetom dovolacieho konania samostatný (právoplatný) výrok rozsudku odvolacieho súdu týkajúci sa peňažného plnenia - majetkovej ujmy žalobcu, v prípade ktorého je potrebné posudzovať majetkový cenzus samostatne. Vo vzťahu k posúdeniu prípustnosti dovolania s ohľadom na majetkový cenzus je rozhodný predmet dovolacieho konania, a to bez ohľadu na (v konaní) žalobcom celkovo uplatnený nárok (a prípadné prebiehajúce konanie vo vzťahu k časti žalobcom uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy). Dovolací súd poznamenáva, že proti zrušujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu nie je dovolanie v zmysle § 421 CSP ods. 1 prípustné, lebo sa nejedná o rozhodnutie, ktorým bolo potvrdené alebo zmenené rozhodnutie súdu prvej inštancie (9Cdo337/2021, 4Cdo 83/2017).

13.3. Zo znenia ustanovenia § 422 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP je zrejmé, že sa v ňom výslovne uvádza prípustnosť dovolania vo vzťahu k dovolaním napadnutému výroku, a teda, ak (dovolaním) napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu neprevyšuje zákonom stanovený rozsah minimálnej mzdy. Citované zákonné ustanovenie teda predpokladá (a nevylučuje), že v konaní môže byť rozhodnuté o viacerých žalobcom uplatnených nárokoch a že majetkový cenzus je potrebné u každého z dovolaní napadnutých výrokov posudzovať osobitne. Ak preto dovolateľka v danej veci napáda potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu (výrok I.), niet žiadneho rozumného dôvodu, aby podmienky prípustnosti dovolania, a v tomto prípade najmä podmienky upravenej v § 422 CSP, neboli skúmané osobitne vo vzťahu k dovolaním napadnutému výroku (predmetu dovolacieho konania).

13.4. Dovolací súd navyše uvádza, že hoci nároky žalobcu vychádzajú z toho istého protiprávneho konania (nezákonného rozhodnutia) žalovanej, ide o nároky s relatívne samostatným skutkovým a

právnym základom. Dovolací súd nad rámec (keďže v prejednávanom prípade nejde o identickú situáciu) poukazuje na záver prijatý dovolacím súdom, podľa ktorého, ak dovolateľ dovolaním napadne rozsudok odvolacieho súdu o viacerých žalobcom uplatnených nárokoch (a to vo výroku týkajúceho sa návrhu o náhradu škody a výroku týkajúceho sa návrhu o náhradu nemajetkovej ujmy), niet žiadneho rozumného dôvodu, aby všetky podmienky prípustnosti dovolania, vrátane podmienky upravenej v § 422 CSP, neboli skúmané u každého z týchto výrokov osobitne (pozri 6 Cdo 44/2017).

14. Podľa § 422 ods. 1 CSP (ktoré je vo vzťahu k § 421 ods. 1 CSP ustanovením *lex specialis*) dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmena a/ a b/. Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

15. Citované ustanovenie § 422 ods. 1 CSP obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci tzv. majetkovým cenom (*ratione valoris*). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď vychádzajú z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenový znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie veci možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy. V prípade príslušenstva pohľadávky sa prípustnosť dovolania odvíja od rovnakých limitov, ako pri istine.

16. V preskúmvanej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej o peňažnom plnení vo výške 276,66 eur (neberúc do úvahy príslušenstvo uplatnenej pohľadávky). V danom prípade žalobca podal na súde prvej inštancie žalobu o náhradu škody 2. júla 2016. Výška minimálnej mzdy v roku 2016 bola ustanovená nariadením vlády Slovenskej republiky č. 279/2015 Z. z. sumou 405,- eur; desaťnásobok tejto sumy je 4.050,- eur. Rozhodnutie odvolacieho súdu (ktorým dovolací súd potvrdil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie) sa tak týka peňažného plnenia vo výške 276,66 eur neprekračujúceho výšku desaťnásobku minimálnej mzdy v čase podania žaloby (276,66 eur < 4.050,- eur).

17. Vzhľadom na to možno skonštatovať, že prípustnosť dovolania žalovanej v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je v danom prípade vylúčená ustanovením § 422 ods. 1 písm. a/ CSP. Pre procesnú neprípustnosť dovolania, nepristúpil dovolací súd k posúdeniu, či napádaný výrok rozsudku spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

18. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie žalovanej, v ktorej namietal vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP i v ktorej namietal nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

19. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

20. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.